

Gyakran Ismételt Kérdések

TKM

■ Mi a TKM és mit mutat?

A TKM (Teljes Költségmutató) célja, hogy a biztosítási szerződés költségeit egyetlen számmal jellemezze, ami azt mutatja meg, hogy – adott paraméterek mentén – megközelítőleg mekkora hozamvesztés éri az ügyfelet egy elméleti, költségmentes hozamhoz képest amiatt, hogy azt az adott – személybiztosítási kockázatokat is fedező – életbiztosítási terméken keresztül érte el.

A TKM tehát egy, az ügyfelek érdekeit, szerződéskötés előtti tájékoztatását szolgáló egyszerű mutató, ami egyetlen szám segítségével fejezi ki az adott biztosítás költségeit.

■ Milyen termékekre érhető el a TKM?

A biztosítók a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokra és a klasszikus megtakarítási életbiztosításokra számolnak TKM értéket, beleértve a nyugdíjbiztosításokat is. A továbbiakban ezekre egységesen *megtakarítási életbiztosításként* hivatkozik a szöveg. A TKM értékek megtalálhatóak a MABISZ, az MNB és a biztosítók honlapján, ill. az értékesítő azt átadja a tanácsadási folyamat során az ügyfélnek.

■ Mi a TKM célja?

A TKM piaci önszabályozásként induló 2010. évi bevezetésével a biztosítási szakma célja az volt, hogy növelje a unit-linked termékek költségeinek átláthatóságát és összehasonlíthatóságát. Az egységes mutató révén a különböző biztosítók által kínált termékek költségszintje – egy meghatározott szerződési paraméterekkel bíró példán keresztül – könnyebben összehasonlíthatóvá vált. Ez hozzásegítette az ügyfeleket ahhoz, hogy még inkább megalapozott, megfelelő információkon alapuló döntést hozzanak a biztosítási termék megvásárlásakor.

2016. január 1. óta már jogszabály írja elő kötelezettségként a TKM számítást, amelynek módszertanát az 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet rögzíti. Bár ez már az Európai Unió által időközben bevezetett Kiemelt információkat tartalmazó dokumentumban (KID) alkalmazott módszertanra épít, a változás azonban nem vezetett a mutató értékének jelentős módosulásához.

(Az új módszertan ugyanakkor rendelkezik egy „különleges” sajátossággal: a TKM értéke akkor is megváltozhat, ha a biztosítási termék semmilyen költségeleme nem módosult. Ennek oka, hogy a mutató által mért hozamvesztés – termékektől független – viszonyítási alapja a gazdasági környezet változása miatt évente változik.)

■ Mi a különbség a „modell TKM” és az „egyedi TKM” között?

A TKM-t eredetileg a magyar piacon tipikusan tekinthető életbiztosítási szerződésekre számították ki, ami jól segíti a piacon lévő termékek költségszintjének összehasonlítását. 2026. január 1-jétől a számítási kötelezettség kibővült a konkrét szerződések egyedi paramétereit is figyelembe vevő TKM számítási kötelezettséggel. Az ügyfelek tehát a szerződéskötés előtt két TKM értéket kapnak. A különbségtétel érdekében az előbbit „modell TKM”-nek hívják, míg az utóbbit „egyedi TKM”-nek. A továbbiakban e tájékoztató is ezeket a fogalmakat használja.

■ Milyen módon számítják ki a modell TKM-et?

A modell TKM értékét az MNB rendeletben meghatározott típuspéldákra számítják ki a biztosítók. A számítás a biztosítási kockázatok közül a szerződési feltételek szerinti kötelezően választandó minimális biztosítási kockázatok díját veszi figyelembe költségként.

A típuspéldák a következő paramétereket veszik alapul:

1. a biztosított 35 éves személy,
2. a biztosítás időtartama rendszeres díjas szerződéseknél 10-15-20 év, egyszeri díjasoknál: 5-10-20 év (mindhárom tartamra el kell végezni a kalkulációt),
3. rendszeres díjas szerződéseknél a díjfizetés gyakorisága havi, a fizetés átutalással történik.

A TKM érték szerződés szerinti teljesítést feltételez, azaz a számítás azt veszi alapul, hogy a szerződést az előre meghatározott tartam előtt nem vásárolják vissza, nem díjmentesítik, és (pl. biztosítási szolgáltatás következtében) nem is szűntetik meg, továbbá az eredeti díjelőírás szerint megállapított díjat esedékesség szerint megfizetik.

A nyugdíjbiztosítások esetében a típuspélda annyiban módosul, hogy a számítás figyelembe veszi, hogy e termékek nyugdíjba vonuláskor szolgáltatnak. A biztosított kora ezért itt nem 35 év, hanem a fenti tartamoknak megfelelően változik (65 év mínusz a tartam). Ezeket a termékeket a megkülönböztetés érdekében TKM^{Ny} jelzéssel mutatják be a biztosítók.

■ Milyen célt szolgál a TKM* a modell TKM esetében?

Előfordulhat, hogy a konkrét termék esetében a fent jelzett típuspéldában rögzített valamely paraméter nem elérhető (pl. a termék minimális díja magasabb a rendeletben rögzítetttnél). Ezekben az esetekben a TKM mellett egy „*” jelzés szerepel, és egyben azt is feltüntetik, hogy a biztosító számításában alkalmazott paraméterek hol térnek el a típuspéldától.

■ Milyen költségeket tartalmaz a TKM számítás?

A TKM számítás figyelembe veszi a biztosító által az adott termék kapcsán felszámolt valamennyi költséget, ami rontja az ügyfél befektetésének az értékét, így unit-linked biztosítások esetében tartalmazza az eszközalapok mögötti befektetések vagyonekezelési költségeit is. Ennek megfelelően a TKM tartalmazza:

- A befektetésekhez kapcsolódó összes költséget.
- A modell TKM tartalmazza a szerződésbe kötelezően beépített minimális kockázati élet- és/vagy balesetbiztosítási fedezet költségeit. Az eleve beépített nagyobb kockázati tartalom – magasabb értékű biztosítási fedezet – tehát magasabb TKM-et fog eredményezni. Az egyedi TKM esetében a biztosítónak lehetősége van rá, hogy a kockázati díjrészt ne vegye figyelembe a költségek számításakor, amennyiben az egyértelműen elkülöníthető a befektetési díjrésztől.
- Mind a szerzési, mind a fenntartási költségeket, továbbá minden fix (adminisztratív jellegű) és változó költséget, így speciálisan a befizetett díjak vagy a mindenkori befektetési érték arányában felszámított költségeket is.
- A nyereségmegosztás során a biztosítónál maradó nyereségrészt.

■ Milyen költségeket nem tartalmaz a TKM?

Mivel az értékkövetés mértékét a tartam során – a kötelezően indexálódó termékek kivételével – nem lehet előre jelezni, ezért a TKM nem tartalmazza a tartam alatt az értékkövetés százalékaival opcionálisan növelt költségek emelkedéséből származó változást, ahogy maguknak a növelt díjaknak a hatását sem. Nem tartalmazza továbbá azokat a költségeket sem, melyek a szerződés során az ügyfél döntésétől függenek, vagyis unit-linked termékek esetében például az eszközalapok közötti átváltások költségét.

Értelemszerűen nem tudja továbbá figyelembe venni a számítás a díjhoz és a kifizetésekhez kapcsolódó esetleges adó- és járulékterheket és/vagy kedvezményeket, mivel ezek a szabályok függvényében, a biztosítótól függetlenül változhatnak, ill. a kedvezmények igénybevétele az ügyfél döntésétől (is) függ. Lehetőség van ugyanakkor arra, hogy a nyugdíjbiztosítások esetében a biztosító külön bemutassa azt a költségszintet is, ami figyelembe veszi az 1995. évi CXVII törvény (Szja) szerinti nyugdíjbiztosításnál elérhető adókedvezmény hatását is (Adójóváírással Mérsékelt Költségmutató).

■ Változhat-e időközben a TKM értéke?

A már megkötött szerződések esetében a TKM-et nem számítják ki újra; mind a modell TKM, mind pedig az egyedi TKM csak a szerződéskötés előtti tájékoztatást szolgálja.

Amennyiben a termék költségei változnak, a Biztosító soron kívül újraszámolja a TKM értéket. A modell TKM értékét a Biztosító 15 napon belül köteles korrigálni, illetőleg korrigáltatni a saját és a MABISZ internetes honlapján, továbbá azt az MNB részére is megküldi. A változásokat az ügyfél számára szerződéskötéshez kapcsolódó dokumentumokon is át kell vezetni.

Fontos megjegyezni, hogy az új módszertan miatt a TKM akkor is megváltozhat, ha a termék költségei változatlanok maradnak, ezért a TKM-et évente egyszer felülvizsgálják, és az új szerződésekhez már a módosított értékeket teszik közzé.

■ Miért jó, ha tudom a TKM értékeket?

A típuspéldák segítségével a modell TKM a magyar életbiztosítási piacon kínált biztosítások költségszintjének könnyebb összehasonlítását teszi lehetővé, az egyedi TKM pedig az adott szerződés költségterheléséről ad tájékoztatást, ami segíti az ügyfél eligazodását.

Az egyedi TKM érték akár pozitív, akár negatív irányban eltérhet a modell TKM értékétől. A modell TKM a tipikus életbiztosítási szerződéseket közelítő paraméterekkel (biztosítási díj, biztosított életkora, tartam, stb.) számol. Az egyes szerződéseknél ugyanakkor például a konkrétan választott biztosítási díj vagy a szerződés választott tartama is jelentősen eltérhet egymástól, ami miatt lényegesen különbözhet az egyedi TKM értéke a modell TKM értékétől.

■ Hogyan ismerhető meg a TKM a szerződés aláírása előtt?

A biztosítók a modell és az egyedi TKM értékeket még az ajánlati szakaszban, a szerződés aláírása előtt az ügyfelek tudomására hozzák az ügyféltájékoztatás részeként. A modell TKM értékek megtalálhatók továbbá a MABISZ, az MNB, valamint a biztosítók honlapján is.

■ Hogyan lehet összehasonlítani az egyes termékeket? Ahol kisebb a modell TKM, ott biztosan alacsonyabbak a költségek is?

A „közös nevező” miatt az alacsonyabb modell TKM érték alacsonyabb költséget is jelent az adott példaszerződésnél a megadott tartamokra. Mivel azonban a kockázati fedezet díja is a költségek része lehet, érdemes a Biztosító által vállalt kockázati fedezet jellegét (baleseti vagy élet, esetleges további elemek) és mértékét is figyelembe venni, a magasabb költségelvonás gyakran szélesebb körű és/vagy magasabb összegű kockázati szolgáltatással párosulhat.

■ Mi a jelentősége a modell TKM limitfigyelésnek a modell TKM esetén?

Miközben az életbiztosítások kockázati fedezetet is tartalmazó termékek, vitathatatlan, hogy azokat megtakarítási céllal is vásárolják. Az elsősorban ilyen célú unit-linked termékek esetén ezért a biztosítók külön hangsúlyt fektet arra, hogy a biztosítási védelem mellett a termék megtakarítási funkciói is hatékonyak legyenek. Ezt a célt szolgálja egy figyelemfelhívás a TKM ügyfél-tájékoztatásban, ami jelzi, ha az adott termék TKM értéke egy MNB ajánlásban számszerűsített határt meghalad (limitfigyelés). A határ átlépése mutatja, hogy a termék pusztán megtakarítási szempontból viszonylag drágának tekinthető.

A határt meghaladó TKM értéknek ugyanakkor számos, az ügyfél érdekeit nem sértő oka lehet; például az átlagosnál magasabb beépített kockázati fedezet díjrésze, a speciális kezeléssel rendelkező eszközalapok, vagy a magas szintű ügyfélszolgálat egyaránt.

■ Mire kell még figyelni a döntés meghozatala előtt?

A TKM fontos, de nem az egyetlen lényeges eleme a megtakarítási életbiztosítások megkötését befolyásoló szempontoknak. Mivel hosszú távú megtakarításról van szó, ezért sokat számít az is, hogy mennyire likvid a szerződés, azaz milyen könnyen, milyen áron

férünk hozzá a megtakarításunkhoz, milyen addicionális előnyöket, kényelmi szolgáltatásokat kínál a társaság (pl. befektetések online átcsoportosításának lehetősége), milyen kiegészítő kockázati fedezetekkel bővíthető adott esetben a biztosítás, röviden: hogy a termék mennyire testre szabható.

■ EU konform-e a TKM?

A megtakarítási életbiztosítások költségszintjének ilyen módon történő magyarországi bemutatása messze megelőzte az általános európai elvárásokat és a gyakorlatot. Az egyes országokban ugyan voltak hasonló kezdeményezések, de ezek ilyen messze nem jutottak, így a TKM hazai alkalmazása sokáig progresszív fejlemény volt az európai gyakorlatokat tekintve.

Ezen a helyzeten változtatott egy EU-s szabályozás, ami 2018-tól egységes módon bevezette a KID dokumentum alkalmazását az olyan lakossági befektetési termék esetében, ahol a fogyasztó nem közvetlenül vásárolja meg a befektetési eszközt, hanem azt a pénzügyi szolgáltató becsomagolja egy termékbe. Jellemzően ilyenek a unit-linked biztosítások és a befektetési jegyek. A KID dokumentum tartalmaz egy, a TKM-hez nagyon hasonló költségmutatót, amit éves költséghatásnak hívnak. Az éves költséghatás és a TKM hasonlóságairól, valamint különbségeiről a „KID GYIK”-ben található bővebb információ.

■ Ki ellenőrzi a TKM-számításokat és a Charta betartását?

A Biztosítótársaságok által végzett modell TKM-számításokat a Rendelet előírásainak megfelelően biztosító könyvvizsgálatára jogosult szakértő évente egyszer auditálja. A biztosító a Rendelet szerinti auditálásról készült jelentést minden év november 30-ig benyújtja az MNB részére.

■ Új termékeknél mikortól kell publikálni a modell TKM-et?

Új termék bevezetése esetén a modell TKM értékeket a termék bevezetésével egy időben fel kell tüntetni a MABISZ, a Biztosító és az MNB honlapján, illetőleg be kell mutatni az ügyfél részére az ügyféltájékoztató során.